

Spanyolországi útiképek

Összeállította:
Ipach Ildikó

Lektor:
Haraszi Györgyné dr.

Szerkesztette:
Ruzicska Józsefné

1. SPANYOLORSZÁGI ÚTIKÉPEK I. (Címkép)

2. Térkép

Spanyolország Európa DNY-i részén, az Ibériai-félsziget nagyobb részét foglalja el. Európától a 3000 m fölé nyúló Pireneusok hegyláncja zárja el. Ez is hozzájárult az európaiától eltérő, sajátosan spanyol művészet kialakulásához. Filmünk Spanyolország néhány jellegzetes városába vezet és csak műemlékeket mutat be.

3. BARCELONA, látkép

A 2 millió lakosú Barcelona az ország legnagyobb kikötője. Jellegzetes része a platánfasorral szegélyezett 1180 m hosszú sugárút, a Ramblák. Bódék és sátrak tarka forgatagában árusok kínálják portékáikat.

4. BARCELONA, Kolumbus-emlékmű

A Ramblák végén, a kikötőnél találjuk a Kolumbus-emlékművet. A 60 m magas vasoszlop tetején aranyozott földgömbön áll Amerika felfedezőjének szobra. Az oszlop belsejében lift visz fel egészen a tenger felé mutató hajós cipőjéig, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik.

5. BARCELONA, Kolumbus hajójának mása

A genovai születésű Kolumbus (Colón) a spanyol uralkodópár támogatásával indult el 1492 nyarán három hajójával, hogy nyugat felé haladva érje el Indiát. Barcelona kikötőjében látható vezérhajója, a Santa María rekonstruált mása.

6. BARCELONA, székesegyház

A város magja a Barrio Gotico. Itt áll a XIII–XIV. sz. gótikus stílusában épült székesegyház. Belsejében megfigyelhető az elkülönített szentély és a körülzárt kórus, amely a spanyol templomokra jellemzően megbontja a főhajó egységét.

7. BARCELONA, Spanyolország tér

A Plaza de Espana-n (Spanyolország tér) nyári estéken fényjátékot rendeznek, amellyel megvilágítják a 213 m magas Montjuich-hegyen (Barcelona Gellérthegye) épült Palacio Nationalt. A Katalán Művészet Múzeuma is itt kapott helyet.

8. BARCELONA, a Katalán Művészet Múzeuma

A Museo de Arte de Cataluna román kori templomokból származó páratlan falfestményeket és gótikus oltárok darabjait őrzi. Katalónia nem volt arab uralom alatt, így háborítatlanul és szakadatlanul virágzott az egyházi művészet. A tahulli San Clemente templom apszisát díszítette az 1123-ból való pantocrator (Mindenható Krisztus).

9. BARCELONA, Szent Család-templom

Barcelona nevezetességei közé tartozik az 1884 óta épülő Sagrada Familia fogadalmi templom. Tervezője és építészé Antonio Gaudi, aki 1924-ig dolgozott rajta. A montserrati homokkőből készült gót-román-platereszk (spanyol korai reneszánsz) stílusú templom máig is befejezetlen.

10. MONTSERRAT

Barcelonától 61 km-re, a Katalóniai-hegység 1241 m-re kiemelkedő homokkővonulatának oldalában a XI. sz.-ban bencés kolostor, a Montserrat épült. Évente zarándokok tömege keresi fel, hogy hódoljon a sötétbarna arcú Madonnának, a Morenata (Fekete Mária) előtt.

11. ZARAGOZA, bazilika és a Pilarica

Az egykori aragón királyi székhely, Zaragoza bazilikája a Nustra Senora del Pilar. Az Ebró partján épült templom mai formája 17–18. sz.-i barokk. A legenda szerint Szűz Mária egy oszlopon (Pilar) jelent meg ezen a helyen. Ennek emlékére építettek bazilikát a gyémántkoronás, ezüstköpenyes Madonnának, a Pilaricának.

12. ZARAGOZA, Aljaferia

Spanyolországban a mór uralomnak (i. sz. 711–1492) számos emléke maradt fenn. Az Aljaferia is mór kastély volt, amit római falakra építettek. A hosszú évszázadok alatt a csodálatosan szép arabeszk, oszlopfők, ívek tönkrementek. A helyreállítást jelenleg végzik.

13. MADRID a XVIII. sz.-ban, festmény

A 15. sz. végén Granada visszafoglalása után a mór uralom alól felszabaduló, újra egységessé vált Spanyolország fővárosának címéért több város versengett. II. Fülöp 1561-ben a térképen két keresztbe fektetett vonalzóval jelölte ki

a középontban az addig jelentéktelen Madridot királysága székhelyéül. – Madrid, Calle de Alcalá, 1750.

14. MADRID, Fő tér

A három és félmillió város 17. sz. elején kialakult tere, a palotákkal körülvett négyszögletes Plaza Mayor.

15. MADRID, utcarészlet

Madrid világvárosként fogadja az érkezőt. Jobbról a Gran Vía, balról a Calle de Alcalá torkolatát látjuk. A Gran Vía a Plaza de Espana-ban végződik. Itt áll Európa egyik legnagyobb felhőkarcolója, a 35 emeletes Torre de Madrid.

16. MADRID, Cervantes-emlékmű

A Plaza de Espana fő látványossága. A magasban trónoló író előtt, a földhöz egészen közel „poroszkál” bronzba öntve két halhatatlan hőse: Don Quijote és Sancho Panza. Igazi La Mancha-i környezet veszi őket körül: olajfák, alattuk hófehér kavics.

17. MADRID, királyi palota

A térhez közel találjuk a barokk királyi palotát (Palacio Real). A Habsburgok 1734-ben leégett palotája helyén építette újjá G. B. Sachetti olasz építész. A palotakert neve, a Campo del Moro. Ez az Alcázart (fellegvár) 1109-ben megostromló mórok táborhelyére utal.

18. MADRID, Régészeti Múzeum, (Altamira)

A „Múzeumok Fejedelme”, a madridi Prado kincseiről külön diafilm készült. Tekintsük meg a madridi Régészeti Múzeumot is; legérdekesebb része az Altamira barlang hűen felépített mása az udvaron. A mintegy húszezeréves barlangfestményekről egy bölényt látunk.

19. MADRID, Régészeti Múzeum: Elchei hölgy. – „Amerikák Múzeum”: perui kerámia.

A híres Elchei hölgy az i. e. 4. sz.-ból való és az ibér kultúra legszebb emléke. Az egyetemi városrészben van az „Amerikák Múzeum”; az Újvilág művészetét mutatja be az ősi indián kultúráktól a spanyol gyarmati művészetig. – Jobbról mochica stílusú „képmás”-kerámia Peruból (i. sz. 5. sz.).

20. MADRID, San Antonio de la Florida templom, freskórészlet

A kis templom a nagy festő, Goya kupola-freskóiról nevezetes. Itt van sírja is. A Szent Antal csodatételét királyi megrendelésre festette, világias felfogásban, teljesen újszerűen és megdöbbentő realitással.

21. MADRID, Napkapu tér

A Puerta del Sol képével búcsúzunk a spanyol fővárostól. A félkorong alakú térből több irányban szétágazó 10 utca a sugárzó Naphoz teszi hasonlóvá. A tér déli részén áll egy bronzszobor, Madrid címere: eperfa a medvével.

22. ESCORIAL

Madridtól 50 km-re, a Sierra de Guadarrama-hegység lábánál épült fel II. Fülöp király parancsára 1563–1584-ig. A kívül-belül komor hatású építményt – amely kolostor, templom, kriptá és nyári királyi rezidencia – szürke-fehér gránitkockákból rakták össze. Építője J. de Herrera.

23. ESCORIAL, királyi kriptá

A templom szentélye alatt helyezkedik el a spanyol uralkodók és királynők koporsóival. Egy oldalteremben ott van II. Lajos magyar király özvegyének, Mária magyar királynéknak teteme is, aki V. Károly spanyol király húga volt, és Spanyolországban halt meg.

24. ELESettek VÖLGYE

Az Escorialtól nem messze az 1936–39-es polgárháború 100 ezer halottjának építettek sírkamrát. A völgy neve: Valle de los Caídos (Elesettek völgye). A vasbetonnal meg erősített gránitkereszt 150 m magas.

25. SEGOVIA, római vízvezeték

Érdeemes kitérőt tenni Segoviába, ahol a római uralom (i. e. 206 – i. sz. 5. sz. közepe) emléke látható, egy vízvezeték. A Traianus császár idején guadarramai gránitból épített „puente” ma is szállítja a vizet az óvárosba.

26. TOLEDO, látkép

Toledo a Tajo folyó kanyarulatában épült. Cervantes így írt róla: „Hatalmas kőszikla, Spanyolország dicsősége, városainak koronája.” – A feltehetően zsidó alapítású város (i. e. 587 körül) a római Hispánia helyén keletkezett vízigót királyság fővárosa, a kereszténység egyik központja lett.

27. TOLEDO, utcakép a székesegyházzal

Toledo jelentősége a mór időkben csak növekedett, mecsetet építettek a vízigót székesegyház helyén. A mórok kiűzése után a 16. sz. közepéig Toledo Spanyolország fővárosa volt. Az öthajós spanyol érseki székesegyház döntően a 13. sz. gótikáját mutatja.

28. TOLEDO, székesegyház, főoltár, 1504.

A székesegyház főoltára a világ legnagyobb retablója. (Gyakran sok szoborral díszített, a boltozatig érő spanyol oltárépítmény.) Az aranyozott, festett, fa retabló 400 m²-es felületén valamennyi alak embernagyságúnak tűnik, noha a legfelül levő Krisztus-szobor már 5 m magas. Részlet: Angyali üdvözlés.

29. TOLEDO, Királyi Szent János Kolostor

A San Juan de los Reyes-t, a ferences kolostort 1476-ban alapították. Késő gótikus stílusban épült és legszebb része a kétszintes kerengő.

30. TOLEDO, a Szent János Kolostor kerengője

Az emeleti rész faberakásos mennyezete – az alsó szint lángoló (flamboyant) gótikájával szemben – már a mór elemekkel keveredő reneszánsz felé mutat.

31. TOLEDO, Sinagoga el Tránsito

A 14. sz. közepén mudéjár stílusban (mór és keresztény művészet ötvöződése) épített zsinagóga a Mária mennybemenetele nevet kapta. Az arabeszkkel borított falakon a Tórából vett idézetek, héber felíratú mondatszalagok futnak körbe.

32. TOLEDO, Santa María la Blanca

A korábban, a 12. sz.-ban épült öthajós Santa María la Blanca (Fehér Mária) eredetileg szintén zsinagóga volt. A templom legfőbb díszje a 32 nyolcszögletes oszlop, a szép fonatos oszlopfők és a 28 patkóboltív.

33. TOLEDO, Greco-ház, belső

Toledóban élt és alkotta fő műveit a krétai születésű (1541–1614) zseniális spanyol festő, Domenico Theotokopuli, akit mindenki El Grecónak (= a görög) nevezett. Rekonstruált egykori házában múzeumot rendeztek be. Itt csodálhatjuk meg többek között egyik apostol-sorozatát.

34. TOLEDO, Greco: Orgaz gróf temetése

A hajdani mecset helyén álló Santo Tomé toledói templom nagy kincse Greco festménye. A sötét ruhába öltöztetett alakokban kortársait ábrázolta. (Büszkék lehetünk rá, hogy Toledo és a madridi Prado után a Budapesti Szépművészeti Múzeum őrzi a világon a legtöbb Greco-képet.)

35. CÓRDOBA, kapucinus kolostor

A Guadalquivir-parti város a 7–13. századig a spanyolországi mór uralom székhelye, egyik művészeti központja volt. A 17. században épült kapucinus kolostor és a templom keresztény műemlék.

36. CÓRDOBA, kapucinus kolostor

Kegyszobra, a Fájdalmas Szűzanya, példa a Spanyolországban szokásos, híres, felöltöztetett szobrokra. Ezeket körmenet alkalmával viszik végig a városon.

37. CÓRDOBA, patio

Andalúzia építészeti sajátossága, a házak belső udvara, a patio. Citrom- és narancsfák, jázmin- és rózsabokrok, különféle örökzöldek, virágok pompáznak benne, hűsítő szökőkutakkal. A kavicsmozaikkal kövezett patio a meleg éghajlat alatt a ház legfontosabb, legkellemesebb része.

38. CÓRDOBA, a Nagymecset, légi felvétel

A 8. sz.-tól a 10. sz.-ig építették fel Córdobában a mór építészet egyik remekét, a Mezquitát. A lenyűgöző méretű,

180×130 m-es Nagymecsethez egykor nyitott boltívekkel csatlakozott a Narancsudvar, a rituális mosakodások színhelye. A kert és a mecset egészet alkotott; még a narancsfák rendje is összhangban volt az oszlopsorok rendjével. Az udvar felé nyíló boltíveket a 16. sz.-ban falazták be.

39. CÓRDOBA, Nagymecset, belső

856 oszlop áll előttünk, patkó alakú, vörös-fehér színű, ketős boltozatú ívekkel tökéletes harmóniában kapcsolódva egymáshoz. Van itt damaszkuszi, marokkói, kairói faragású oszlop – szultánok és kedivék ajándékai –, s van olyan is, amelyet még a rómaiak formáltak.

40. CÓRDOBA, Nagymecset, mihráb-fülke

Az igazhívők számára Mekka irányát jelölte; ma is a mecset egyik fő ékessége az apró oszlopokon nyugvó bizánci mozaikdekoráció, arabeszkekkel. Egykor a kalifa a bizánci császártól kért művészeket, akik 320 mázsa mozaikövet használtak fel az előcsarnok és a mennyezet díszítéséhez.

41. CÓRDOBA, Nagymecset, katedrális

A mórok kiűzése után a Mezquita újra keresztény templom lett és azon több kisebb átalakítást hajtottak végre. Nagyobb csapás 1523-ban érte a mecsetet, amikor 96 oszlop feláldozásával reneszánsz-gót-barokk székesegyházat építettek a közepébe – megbontva ezzel a Mezquita csodálatos harmóniáját.

42. SEVILLA, székesegyház

Sevilla fontos kikötő a Guadalquivir partján, 87 km-re a tengertől, ahová dagálykor a nagyobb hajók is befuthatnak. Gótikus székesegyházát az ország legszebb templomának tartják, és a világ harmadik legnagyobb katolikus temploma. Alapító okiratában ez áll: „Építsetek egy akkora templomot, hogy az utókor örüljön tartson bennünket.”

43. SEVILLA, Kolumbus sírja

A kereszthajó bal oldalán találjuk a síremléket, amelyet márványtalapzaton álló négy allegorikus bronzfigura tart.

44. GRANADA, Alhambra, látkép

Sierra Nevada-hegység lábánál terül el Granada. Fénykorát – Córdoba elvesztése után – a 13. sz.-ban élte. Ekkor a mórok legjelentősebb városa volt. A mór palotaépítészet legszebb alkotása az Alhambra. A 9–14. sz.-ban épült Vörös Erőd robusztus külseje ellentétben áll a belső kiképzés rafinált keleti pompájával.

45. GRANADA, Alhambra, Oroszlán-udvar

Az Alhambra legismertebb része az Oroszlán-udvar, a Patio de los Leones. Nevét a 12. durván megmunkált, fekete márvány oroszlánról kapta. Kőbe álmódott oázis ez: a sudár oszlopok, mint a pálmák törzse, és belőlük terebélyesednek az ívek, mint a pálmalevelek. A lelógó cseppkő-szerű mintázatok, mintha leveleket csipkéznének.

46. GRANADA, Alhambra, faldíszítés

A mórok nem szerették az üres falfelületeket. A palotatermek falain márványporral kevert gipsz őrzi az arabeszket és költői szavait. Részlet a Mirador de Lindaraja tereből (a Szultána Palotájának kilátójáról).

47. GRANADA, Generalife

A „Korán paradicsomá”-nak nevezett Granadában a mór fejedelmek nyári rezidenciája volt a Generalife. Jelentése: paradicsomi kert. A ciprusokkal, narancsfákkal és sok-sok virággal ékesített kert éltetője a szökőkút-rendszer.

48. GRANADA, Királyi Kápolna

Granada keresztény műemlékei közé tartozik a székesegyház, amelynek legszebb része az 1505-ben épült gótikus Capilla Real (Királyi Kápolna). Itt helyezték örök nyugalomra 1521-ben Kasztíliai Izabellát és Aragóniai Ferdinándot. A jobb oldali síremléket Őrült Johannának és Szép Fülöpnek emelték.

49. VALENCIA, Tőzsde

Utunk utolsó állomása, a spanyol mediterrán tengerpart egyik központja: Valencia. A Lonja de la Seda (Selyembörze) pompás, késő gótikus épület 1493-ból. A tőzsde-terem gazdagon díszített hálóboltozatát 24 csavart-oszlop tartja.

50. Záró kép

Rövid tallózásunk véget ért. Don Quijote és Sancho Panza szobrával búcsúzunk. Egy turista út emlékeiből válogattunk. Nem adhattunk teljes képet.